

Szakmai jelentés
BEREGI CÍMERESLEVELEK A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR
ORSZÁGOS LEVÉLTÁRÁBAN

című könyv kiadásáról a

**Beregi címereslevelek kiadvány megjelentetésére Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára által
az NKA 204188/00677. sz. pályázata által**

Bereg vármegye történetét néhány szakirodalom alapján tudjuk felvázolni. A régió iránt érdeklődő, és az ismereteket forrásalapú kutatással gazdagítani akaró történészek és levéltárosok arra töreksenek, hogy mind a magyarországi levéltárakban, mind a Kárpátaljai Levéltár elsősorban beregszászi tagintézményében őrzött iratok alapján újabb és újabb információkat osszanak meg az érdeklődőkkel. Ma az elmagányosodás veszélyével küzdő világunkban az identitástudat erősítésében, a valahova tartozás érzésének kialakításában egyre nagyobb szerepet kap a helytörténet, ezért a határ mindkét oldalán együtt törekszünk arra, hogy közös múltunk feltárásával is teljesítsük közgyűjteményi feladatunkat.

Bereg vármegye forrásainak szórtsága, illetve a beregszászi levéltárban történt szovjet levéltári rendszerbe illesztése, orosz és ukrán nyelvű jegyzékekkel történő ellátása megnehezíti a külföldi kutatásra kevésbé vállalkozók munkáját. Mindezek miatt is nagy az érdeklődés a levéltár munkatársainak, a II. Rákóczi Ferenc Magyar Főiskola oktatóinak és hallgatóinak helytörténeti és levéltári segédleteket közlétező munkája iránt. Ugyanakkor Kárpátalján is érdeklődéssel figyelik a magyarországi levéltárakban őrzött források kutatását, kiadását.

Levéltárunk 2016-ban jelentette meg a Beregszászban lévő, 1836. évi magyar köriratot megyei pecsétet adományozó oklevelet a Kárpátaljai Állami Levéltárral közösen. A reprezentatív hasonmás kiadványt Nyíregyházán és Ungváron is nagy érdeklődés kísérte.

2020-ban szintén kuriózzal szeretnénk volna új utakat nyitni a forráskiadásban, és közös szerkesztésben terveztük a beregi címereslevelek megjelentetését. Sajnos a pandémia miatt személyes kutatást nem végezhetünk Beregszászban és az együttes munkára sem nyílt így mód. Azt azonban hamar megállapítottuk, hogy sem a Kárpátaljai Állami Levéltárban, sem a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárában nincsenek témához illeszkedő oklevelek, így egyedül a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára gyűjteményéből válogathatunk a különlegesnek és díszesnek szánt kiadványhoz. Még felmerült annak a lehetősége, hogy esetleg más magyarországi levéltárba kerülhetett beregi oklevél, de a Magyar Nemzeti Levéltár oklevél digitalizálási projektjének lezárulta után nyilvánvalóvá vált, hogy csupán a 25 armalissal kell számolnunk, amelyet az irattípus egyik legjobb ismerője, a digitális adatbázis munkatársa, Avar Anton összegyűjtött. Kézenfekvő volt, hogy könyvünk szerzőjének őt kérjük fel, aki nemcsak a címeresleveleket ismeri jól, hanem beszél azokon a nyelveken is, amelyeken szeretnénk volna megjelentetni ezeket a különleges forrásokat, remélve, hogy mind a nemzetközi szakirodalom részévé válhat ezáltal a kiadott munka, mind a ma Bereg megye területén élő ukrán anyanyelvűek is szívesen forgatják majd.

A kötetet a pályázatra beadott tervnek megfelelően dr. Szabó Csaba, a Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója üdvözlő szavai nyitják. Ezt követően magyarul olvasható egy, az Országos Levéltár iratainak és szakirodalomnak a segítségével készült hosszabb tanulmány, amely bemutatja a forrást, mint irattípust, illetve szól az oklevelek Budapestre kerüléséről és ott maradásáról is. Az írás rövid összefoglalóját angolul és ukránul is olvashatják. A kötet fő részét az oklevélközlés adja. A címereslevelek eredeti fotója és latin nyelvű szövege mellett magyar-angol-ukrán nyelvű regeszta olvasható, ill. külön fotón látható a címer, aminek heraldikai leírása, sőt a hozzá kapcsolódó, magyarázó lábjegyzetsor is háromnyelvű.

Egyetlen címerkép nem készült el – feltehetőleg az adományozott nem tudta vagy akarta kifizetni a megfestésének az árát – így ezt a címet a szerző és a kötet tördelését, grafikai szerkesztését végző kolléga, Nagy Attila rajzolta meg.

A forrásközlést követő összefoglaló táblázatok a tájékozódást, megértést segítik.

Mínt hogy a bevezető tanulmány részletezettebb lett, a háromnyelvűség pedig átláthatóságot, így nagyobb teret kívánt, a kötet a tervezett terjedelemtől hosszabb lett. Mínt hogy a szerzői honoráriumot és a nyomdaköltséget a Külgazdasági és Külügyminisztérium, valamint az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma

fedezte az előre eltervezettek szerint, a kötet vastagságával egyenes arányban csökkent a megjelenés példányszáma is.

Avar Anton szerző, Kurecskó Mihály lektor, Galambos Sándor korrektor, Nagy Attila és Máté István tördelő határidőre elkészült munkájával, így a könyv az előre meghatározott időben elhagyhatta a Pátria nyomdát.

Ismertetőjét, bemutatóját részben valóságos, részben virtuális úton tartottuk meg. A levéltár földszintjén december 7-től kamarakiállítás keretében tekinthetik meg a levéltárban, illetve a levéltár honlapján megfordulók azoknak az okleveleknek a másolatait, amelyek bekerültek a kötetbe.

A könyvelőzetes bemutatót facebook oldalunkon tartottuk. 2020. december 7-én 10 órától érhető el az a videófelvétel, amelyen Avar Anton a kötet keletkezési körülményeiről, valamint tartalmáról tartott előadást – a megtekintések számából ítélve jelentős érdeklődés közepette.

A könyvet a szerződésekben előírt helyekre, könyvtárakba, levéltárakba folyamatosan juttatjuk el. Annak ellenére, hogy beregszászi kollégáink nem tudtak részt venni személyesen a munkában, örömmel üdvözölték a könyv megjelenését és várják, hogy a kárpátaljai főbb könyvtárak is olvasóik kezébe adhassák az írott történelem egyik legszebb és legértékesebb iratának, a címereslevélnek Bereg vármegyére vonatkozó gyűjtését bemutató illusztris példányát.

A Külgazdasági és Külügyminisztériumtól kapott összeget teljes mértékben, az NKA-tól nyomdaköltségre nyert 950 000 Ft-ot 9 726 Ft hűjával felhasználtuk. (A megmaradt összeget az NKA-nak határidőre visszautaljuk.)

Kitűzött célunkat maradéktalanul teljesítettük. Azt reméljük, hogy ez a könyv egy olyan forráskiadvány sorozat első darabja, amely a magyarországi levéltárakban fellelhető forrásokat együtt adja majd közre a Beregszászban őrzöttekkel.

A kiadványban és a bemutató rendezvényeken az NKA támogatást, valamint a logót feltüntettük.

Igazolás a szakmai beszámoló feltöltéséről a Hungaricana Közgyűjteményi Portálra:

NKA pályázati beszámoló feltöltése

NKA pályázati beszámoló feltöltése

Kérjük, töltsse fel pályázati beszámolóját az alábbi űrlap segítségével. Felhívjuk figyelmét, hogy a beszámolót csak PDF formátumban áll módunkban elfogadni.

Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára

Beregi címereslevelek című kiadvány megjelentetésére az MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára ált

204188/00677

A helyes forma a következő: XXXXXX/XXXXX (A régi: XXXX/XXXXX)

950000

Kérjük a teljes összeg kiírását!

szszbml@mnl.gov.hu

Fájl kiválasztása nka_204188_00677.pdf

A beszámolót csak PDF formátumban áll módunkban elfogadni! A maximális méret 3MiB.

Honlapunkon való elérhetősége:

<https://mnl.gov.hu/download/file/fid/607194>

Nélkülözhetetlen támogatásukat nagyon köszönjük!

Nyíregyháza, 2021. 02. 18.

Kujbusné dr. Mecsei Éva

a kiadásért felelős levéltár-igazgató, szerkesztő

MNL SZSZBML